

Flere barn blir aldri bedt hjem til noen etter skolen. Det er det din fordømte plikt som forelder å gjøre noe med.

De vandrer i bane langs gjerdene i skolegården, og ventet på landingsstillatelse i en eller annen tilfeldig lekekonsellsjon. En og annen dag kommer de gledestrålende hjem fordi de har hatt noen å leke med, men vel så ofte ser de storøyd på at de andre leker, eller gjør avtaler om besøk og aktiviteter på ettermiddagen som de selv aldri er invitert til. Jeg snakker om satelittbarna.

Målet med skolen er at barna våre skal få en solid grunnutdanning, og nok kraft og mot til å ta fatt på høyere utdanning eller yrkesliv når de er ferdige. Långt på vei lykkes vi med dette. Det har aldri vært så mange under utdanning som nå. De fleste elevene trives på skolen, og vi har fjernet oss langt unna den mørke pedagogikken som Kielland og Bjørnøe beskrev i «Gift» og «Jonas». Men likevel er det slik at for tusenvis av barn blir skolen et sted for nedelag, og for sosial usikkerhet.

I mange år har det vært stort fokus på mobbing. Politikere, forskere, mediene og skolene har gjort en viktig jobb for å prøve å redusere antall barn som blir mobbet. Kampen mot mobbing er viktig, fortsatt er det i snitt ett barn i hver klasse som blir utsatt for mobbing daglig. Hvert fjerde barn opplever mobbing i løpet av skolelivet sitt.

Men mellom de barna som trives og de barna som blir mobbet, har vi en stor gråson av barn som ikke har det spesielt bra. De blir kanskje ikke mobbet, de blir kanskje ikke utstøtt, de blir bare ikke inkludert. De sliter med å få seg venner, de blir sjelden eller aldri invitert hjem til noen, og de er overlagt til andres behov eller innfall for å bli inkludert. Verken foreldre eller lærere opplever en klar mobbesituasjon, men barnet trives ikke.

Mange gir uttrykk for at de synes det er vanskelig å gripe dette an. Hvor mye kan man egentlig kreve av skolen når det kommer til trivsel? Kanskje har man et forsiktig barn som ikke er flink til å oppsøke andre, eller som kløner det til sosialt, slik at de andre ikke vil være sammen med det. Skolen mener kanskje at den gjør det den kan. Mange skoler har innført atferdsprogrammer med sosiale mål for elevene sine, eller de har innført anti-mobbeprogrammer. Kan man kreve mer når man har et barn som allikevel ikke trives?

Opplæringsloven er helt klar på dette. I paragraf 9a står det at alle elever «har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø, som fremjar helse, trivsel og læring.» Det er altså lovfestet at skolen skal ha et miljø der barna trives. Barn har i mye mindre grad enn voksne mulighet til å skifte miljø, og de har derfor særlig rett til beskyttelse og trivsel på skolen. Opplæringsloven er en lov på lik linje med alle andre lover, og det er både skolens og foreldrenes ansvar å se til at denne følges.

Det er ingen tvil om at det er store forskjeller på hvordan enkeltlærere og skoler håndterer bekvemningene fra foreldre. Å si at man jobber med et atferdsprogram eller aktivt mot mobbing, gir ingen forsikning om at skolen jobber med inkludering. En velmenende klasseregel har mange steder vært *at alle må få være med i lekene*. Men det holder ikke, når de samme ungene hver eneste dag må gå rundt og finne noen de kan spørre om å få bli med. Hvor lenge skal man kreve av et lite barn at det må tåle de oppgitte blikkene, tåle de pinlige pausene før noen svarer, før den med mest empati eller den med størst frykt for å ikke følge klasseregulene, kommer med et meget sigende «okei»? Hvor lenge hadde vi voksne blitt på en slik arbeidsplass? Hvor lenge hadde vi holdt ut en slik rolle, før sykmeldingene hadde meldt seg? Ti år? Nepp. Arbeidet med klassemiljøet må strekke seg lenger enn å lære barna å akseptere andre inn i lekene, elevene må lære å inkludere hverandre.

Å bygge et inkluderende klassemiljø krever daglig arbeid og tilrettelegging fra skolens side. Det krever en lærer som er oppatt av om elevene har noen å leke med i friminuttene, og det krever at det legges opp til lek og godt sosialt samspill i klasserommet. Derfor er det så ødeleggende når politikere og skoleledere skaper forakt, og kaller en skole som tar lek på alvor for «lekeskolen», som at lek i skolen er ensbetydende med en useriøs skole.

Lek er barns naturlige væremåte, og det er gjennom den at vennskap bygges og unger inkluderes.

Når det er sagt - det er ikke bare skolens ansvar å skape et godt og inkluderende klassemiljø. Barn blir ikke nødvendigvis rause eller omtenkssomme for andre rundt seg, hvis de ikke lærer dette hjemme. Som alt annet er også holdninger og empati noe som må læres og innøves, her ser vi store forskjeller på barn allerede fra 1. klasse av.

Du som voksen kan også gjøre en stor forskjell for enkelt-elever i klassen til barnet ditt. Jeg har snakket med flere barn som aldri har blitt invitert med hjem etter skolen. Unger som ingen voksne hilser på, eller smiler til. De gleder seg ikke til bursdagene i klassen, de vet at de er bedt fordi *alle må inviteres*. De sendes av sted til to timer med sosialt mareritt, mens mor og far sitter hjemme og krysser fingre for at det skal bli bra denne ene gangen.

Som forelder må du bidra. Spør barnet ditt om de andre elevene i klassen, få ristet ut noen holdninger om dem du sjelden eller aldri hører noe om, og hjelp barnet ditt til å opparbeide empati og øye for de mer usynlige i klassen. Få ditt eget barn til å åpne døra litt videre enn for bare de allereste innvidde. Alternativt kan man sitte stille og godta at noen barn i ditt nærmeste nabolag går gjennom barndommen i ensomhet, og trækker sti langs gjerdene tingen. ●